

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Окончателен доклад

Тематична група за диалог: Съдебна власт и медии

2024–2026

1. Цел и контекст

През годините ЕМСС е осъществила редица дейности по темата за съдебната власт и медиите в широк смисъл и комуникацията на съдебната система за постигане на различни цели в по-тесен смисъл. Първият доклад по тази тема беше представен през 2005-2006 г., а първият набор от препоръки последва през 2011-2012 г. Тази работа продължи с двугодишен проект „Имидж на правосъдието“, който се проведе през 2017-2019 г. и засегна темата за съдебната власт и медиите.

Резултатите от Проучването за независимостта на съдиите (2022 г.) показаха, че една от точките на стрес за съдиите при разглеждане на дела е натискът от медиите и социалните медии. Резултат, потвърден от Проучването за независимостта на съдиите през 2025 г. Нещо повече, през 2024 г. се проведе Форумът на юридическите професии на подобна тема и в подготовка за участието на ЕМСС беше получена информация от членовете и наблюдателите на ЕМСС за различните предизвикателства, с които се сблъскват в тази област. Членовете на ЕМСС се съгласиха да продължат работата в областта, за да отразят новите практики и предизвикателства, с които се сблъсква общността на ЕМСС, да споделят добри практики в областта, да направят равностойна на текущите предизвикателства и да търсят възможни решения чрез обмен на добри практики. За тези цели членовете на ЕМСС създадоха тематична диалогова група „Съдебна власт и медии“.

За да се получи по-ясна представа за настоящата ситуация, през септември 2024 г. беше разработен и разпространен въпросник сред членовете и наблюдателите на ЕМСС.

След анализа на отговорите членовете на проектната група се съгласиха да се съсредоточат върху следните теми:

- дефиниции (медии, журналисти);
- персонални атаки срещу съдии в (социалните) медии – къде слагаме границата;
- невярно отразяване (манипулиране на информация, дезинформация и подкопаване на доверието в институциите от медиите);
- стратегия/насоки за взаимодействие с традиционните медии;
- ИИ в комуникацията.

Общата му цел беше да се идентифицират настоящите практики, да се обменят добри примери и да се разработят препоръки, които могат да се прилагат в съдебните системи, като се зачитат националните различия.

Очакваните резултати бяха посочени, както следва:

- Идентифициране на настоящите комуникационни стратегии, използвани от съдебните системи и съдебните съвети, сред членовете и наблюдателите на ЕМСС/алтернативните управителни органи (2024/2025);
- Споделяне на добри практики, използвани за поддържане на оптимални отношения с медиите (2025);
- Определяне на всички действия или мерки, предприети за минимизиране/предотвратяване на потенциалното медийно влияние върху независимостта на съдиите (съдебната система) (2025/2026);
- Изграждане на комуникационна стратегия за съдебните съвети и съдилищата (2025/2026)
- Идентифициране на възможности за използване на ИИ в комуникацията на съдебната система (2025/2026);
- Организиране на практически обмен на практики за обучение на служителите по връзки с обществеността/съдиите-говорители в съдебните съвети и съдилищата (2025/2026 г.);
- Разработване на препоръки и добри практики за комуникация, които могат да се прилагат във всички съдебни системи или като добри практики, използвани в някои от съдебните системи (2026 г.).

2. Ключови констатации

2.1 Дефиниции: Медии и журналисти

Групата заключи, че медийният пейзаж вече не може да се разбира само чрез категориите в традиционните медии.

Традиционните или наследени медии се отнасят до структурирани медийни организации с редакционен надзор, професионални журналисти, етични стандарти, процедури за проверка на фактите и институционална отчетност.

Социалните или дигиталните медии включват платформи като YouTube, подкасти, блогове, Facebook, LinkedIn и подобни канали, където хората могат да създават и разпространяват съдържание с ограничен или никакъв редакционен контрол.

Групата постигна широко съгласие, че **журналистът** трябва да се определя предимно по функция, а не само по официални квалификации. Журналистът е лице, което редовно събира, проверява и разпространява информация или мнения по въпроси от обществен интерес, действа с точност и справедливост и следва професионалните стандарти.

Освен това групата препоръча **диференциран модел на достъп**:

- по-широк достъп до образователна, промоционална и обща информация за правосъдната система;

- по-строги правила за достъп до чувствителна информация, свързана с дела, евентуално изискващи акредитация, доказателство за журналистическа дейност или спазване на професионалните стандарти.

Например, но не само:

Промоционално/образователно съдържание (по-широк достъп)	Информация, свързана с делото (ограничен достъп):
Традиционни журналисти	Изисква се акредитация
Създатели на независими медии	Доказателство за журналистически статут
Разработчици на образователно съдържание	По-висок праг на чувствителност
Документалисти	
Блогъри в обществен интерес	По-висок стандарт на потвърждение
	Условен достъп въз основа на препоръки и доказани пълномощия

Това разграничение защитава както правото на обществеността на информация, така и честността на съдебните производства. *Забележка:* В Обединеното кралство няма диференциран достъп; по-скоро широката общественост традиционно, като правило, има достъп и до съдебните преписки/подробностите по делата.

3. Настоящи комуникационни стратегии сред членовете и наблюдателите на ЕМСС

Сравнителната картина показва, че повечето членове и наблюдатели на ЕМСС все още разчитат на **комуникационен модел, ориентиран към уебсайта**. Официалните уебсайтове, прессъобщенията, материалите от заседанията, годишните доклади, решенията, статистиката и служебната информация остават основните канали.

Социалните медии се използват неравномерно. Те са по-развити в съдебните администрации и министерствата, отколкото в класическите съдебни съвети. Ярки примери са Литва, Нидерландия, Португалия, Швеция, Финландия, Италия, Австрия и Украйна.

Най-силните модели на видима комуникация споделят четири характеристики:

1. определен отговорник за комуникацията или пресслужба;
2. ясен протокол за взаимодействие с традиционните медии/обществеността;
3. уебсайт с възможност за търсене и структуриране на публикациите;
4. някаква форма на механизъм за обратна връзка или оценка.

Само малка част от организациите публикуват публично самостоятелна комуникационна стратегия или еквивалентни насоки. Примерите включват комуникационната стратегия на съдилищата на Литва, институционалните комуникационни указания на ВСМ на Италия, преразгледаните указания за взаимодействие с традиционните медии на Нидерландия, правилата за социалните медии на Финландия, рамката за взаимодействие между медиите и службите на Австрия и проекта за прозрачност/достъпност/правно образование на Румъния.

4. Добри практики за връзки с медиите

Групата определи следните добри практики:

- Поддържане на **единна официална точка за контакт с медиите**.
- Използване на официалния уебсайт като **авторитетен източник на истина**.
- Редовно публикуване на прессъобщения, решения, резюмета, годишни доклади и статистика.
- Предоставяне на **разбираеми обяснения** на сложни съдебни казуси.
- Разработване на насоки за взаимодействие с традиционните медии, които изясняват:
  - кой може да говори;
  - какво може да бъде разкрито;
  - как се обработват висящите дела;
  - как се коригират грешки;
  - как ескалират проблемни ситуации.
- Предоставяне на кратка предварителна информация и обучение, когато е уместно.
- Използване на бюлетини, RSS емисии и професионални платформи като LinkedIn за поддържане на редовен контакт.
- Избягване на двустранна лична комуникация от страна на отделни съдии.

Най-подходящите примери, които могат да се приложат:

- Литва: структура за стратегическа комуникация и комисия за връзки с обществеността на Съдебния съвет;
- Нидерландия: преразгледани указания за взаимодействие с традиционните медии и екосистема от бюлетин/отворени данни;
- Португалия: комуникационна служба и звено за връзки с широката общественост;
- Гърция: съобщения с предварителна информация до акредитирани журналисти за предстоящи заседания и документи с въпроси и отговори по важни дела;
- Швеция: пресслужба и структура за взаимодействие с журналисти;
- Финландия: ясни граници за общуване в социалните медии;
- Австрия: структуриран модел за взаимодействие между медиите и службите;
- Украйна: съблюдаване на постоянни показатели, свързани с връзките с обществеността;
- Испания: мрежа от служители по връзките с обществеността на съдилищата.

5. Лични атаки срещу съдии и медиен натиск

Групата разграничи основателната критика от неприемливия натиск.

Основателната критика включва критика на решения, мотиви, съдебно управление и институционално поведение.

Неприемливото поведение включва заплахи, тормоз, сплашване, обиди, лични нападки, разкриване на лична информация (доксинг), координирани кампании и атаки, целящи оказване на натиск върху съдии или отслабване на общественото доверие в съдебната система.

Групата се съгласи, че съдиите трябва да приемат основателната критика, но враждебните кампании, особено когато са подсилени от политически или медийни фигури, могат да застрашат съдебната независимост, разделението на властите и върховенството на закона. Поради това беше договорено да се изготви официално изявление, което да включва:

- Пзовавайки се на Декларацията от Рига на ЕМСС от 2025 г., потвърждаваме отново нашата обща ангажираност към защитата на съдебната независимост и върховенството на закона. Тези принципи са от основно значение за едно демократично общество и изискват постоянно внимание.
- Пзовавайки се на резултатите от проучването на ЕМСС от 2025 г., подчертаваме голямата загриженост по отношение на ограниченото зачитане на съдебната независимост от страна на правителствата и парламентите, като например натиск върху съдиите и дори заплахи, наблюдавани в някои страни, включително враждебни медийни кампании. Такива кампании имат отрицателно въздействие върху имиджа на съдебната система и засягат доверието на обществото. Също така, на такива кампании от политици подкопава принципа на разделението на властите.
- ЕМСС призовава всички обществени фигури да се въздържат от неоснователни атаки срещу съдебната система и да не се намесват в нейната работа, за да се спази напълно принципа на разделението на властите.

Официалното изявление на Изпълнителния борд на ЕМСС в Брюксел беше публикувано на 17 декември 2025 г.

Групата посочи и препоръчителни мерки за борба с подобни ситуации:

- създаване на протокол за действие при идентифициране и ескалиране на атаки;
- избягване на индивидуални съдийски реакции;
- използване на институционална комуникация, когато атаките засягат независимостта или доверието;
- предоставяне на правна и психологическа подкрепа и охрана на съдиите, когато е необходимо;
- наблюдение на враждебни медийни наративи и координирани онлайн атаки;
- издаване на институционални изявления, когато атаките преминават границата от критика към сплашване.

6. Невярно отразяване, дезинформация и съдебен процес от медиите

Групата установи, че дезинформацията е по-малко заплашителна, когато съдебните системи са подобрили комуникационните стратегии, но **съдебния процес от медиите** остава значително предизвикателство.

Идентифицирани са две форми:

1. Паралелен съдебен процес от медиите. Медийните коментари се конкурират с текущите съдебни производства и могат да повлияят на свидетелите, страните или обществените очаквания. Това потенциално лишава подсъдимите от правото им на справедлив процес и презумпцията за невинност, но също така застрашава независимостта на съдебната власт.

2. Съдебният процес от медиите като по-широко явление. Общественото мнение се стреми да произнесе присъда дори когато няма съдебно дело или когато производството е приключило. За разлика от паралелния съдебен процес от медиите, който следи същинския съдебен процес, независимият процес, осъществяван от медиите, търси присъда от общественото мнение по различен кръг от въпроси, които може дори да не включват подлежащо на съдебно преследване нарушение (напр. „култура на отмяна“).

Групата подчерта, че медиите могат да разкриват пропуски и да служат за отчетност пред обществото, но не трябва да заместват съдебния процес.

Препоръчителни мерки:

- публикуване на навременна и точна информация;
- бързо коригиране на сериозни неточности;
- подготвяне на неутрални по отношение на делото обяснителни материали;
- обяснение на съдебните процедури и ограничения;
- разработване на механизми за бързо реагиране;
- обучение на говорители и съдии за връзка с традиционните медии;
- изграждане на взаимоотношения с отговорни журналисти преди възникване на кризи.

7. Мерки за намаляване на влиянието на медиите върху независимостта на съдебната власт

Групата определи следните защитни мерки:

- официални указания за взаимодействие с традиционните медии;
- ясни правила за достъп до информация по делата;
- акредитация или проверка на чувствителна информация;
- комуникационни протоколи за действие при дела с висок обществен интерес;
- институционални, а не лични отговори;
- медиен мониторинг и оценка на риска;
- декларации за съдебната независимост, където е необходимо;
- обучение на съдии относно присъствието в медиите;
- обучение на служители по връзките с обществеността относно реакция при кризи;

- обществено образование относно съдебната роля;
- прозрачно публикуване на решения и съдебна информация.

Основно заключение беше, че независимостта се защитава не само с мълчание, но и с **точна, навременна, законосъобразна и принципна комуникация.**

8. Добри практики и предпазни мерки срещу вредното медийно влияние

Добрите практики, които най-добре могат да се пренасят, са практиките с институционален замисъл, а не рекламните кампании. Съдебните системи, които управляват най-добре връзките с медиите, не просто „общуват повече“. Те общуват чрез определени структури, повтарящи се правила и предвидими шаблони за публикуване. Най-добрите настоящи примери сочат седем практики, към които следва да се отнасят като основни добри практики в мрежата на ЕМСС.

<u>Добра практика</u>	<u>Защо е важна</u>	<u>Представителни примери</u>
Единна точка за достъп за обществени медии	Намалява объркването, съкращава времето за реакция и предотвратява противоречиви институционални гласове.	Комуникационната служба на Португалия; пресслужбата на Швеция; комуникационната служба на Испания; мрежата за взаимодействие между медиите и службите на Австрия.
Публикуване първо на уебсайта	Превръща институцията в основен източник, намалявайки зависимостта от залагането на контекст от трети страни и помагайки за коригирането на грешки с първичните материали.	Отворени данни и седмичен бюлетин на Нидерландия; платформата за интегрирани съдилища на Литва; споделяният сайт на съдебната система на Швеция; пресцентъра и отворените публикации на Испания, документите с въпроси и отговори на Гърция по важни дела.
Официални правила за журналисти и съдебни репортажи	Запазва откритостта, като същевременно защитава неприкосновеността на личния живот, безопасността, процесуалната справедливост и достойнството на съдебното производство.	Указания за взаимодействие с традиционните медии на Нидерландия за 2025 г.; Medienerlass на Австрия; ръководство за добри практики на Португалия за 2025 г.
Ясни правила за отказ от коментар по същество за отделните дела	Защитава безпристрастността и предпазва институциите от това да се превръщат в участници по висящи спорове.	Правилата за публичните социални медии на Финландия; нидерландски съдебен контрол върху ограниченията за всяко отделно дело; австрийски модел на правни ограничения.
Мерки за достъпност и приобщаване	Намалява дефицита на демокрация, която често подхранва недоверието и невярното отразяване на събитията.	Пакетът за достъпност на Испания – открити публикации чрез Генералния съвет на съдебната власт/Документационния център (CGPJ/CENDOJ); платформата за обществен достъп на Швеция.
Редовни обобщения, бюлетини или други обобщени	Създава предвидима публичност с ниска степен на противоречие и намалява необходимостта от чисто	Бюлетин и RSS за Холандия; абонаменти за традиционните медии/бюлетина за Швеция; резюмета на събитията в Украйна.

<u>Добра практика</u>	<u>Защо е важна</u>	<u>Представителни примери</u>
формати	реактивна комуникация.	
Показатели и учене чрез опит	Позволява на институциите измерват дали комуникацията е навременна, точна, достъпна и надеждна.	Тримесечни и месечни данни за активността в Украйна.

9. Стратегия и указания за традиционните медии

Най-защитимата комуникационна стратегия за съветите и съдилищата следва да се третира като **инструмент за управление**, а не като документ за брандиране. Комуникационната стратегия за съдебните съвети и съдилищата следва да съдържа следните основни елементи:

1. Мисия

Комуникацията трябва да подкрепя легитимността, прозрачността, независимостта, общественото разбиране и доверие.

2. Управление

Трябва да има определен отговорник: комуникационна служба, служител за връзки с обществеността, говорител или комуникационен отдел.

3. Целева група

Целевата група следва да включва:

- обществеността и ползвателите на съдебни услуги;
- журналистите;
- съдиите и съдебните служители;
- юристите;
- обществените институции;
- гражданското общество;
- академичните среди.

4. Канали

Официалният уебсайт следва да бъде основният канал. Социалните медии трябва да разширяват, а не да заместват официалните публикации.

5. Редакционни правила

Съдържанието следва да бъде точно, неутрално, навременно, достъпно и съобразено със закона.

6. Кризисен протокол

Стратегията следва да включва механизми за ескалация, съдържащи декларации, процедури за одобрение и анализ след криза.

7. Достъпност

Комуникацията следва да включва разбираем език, достъпни документи, многоезична информация, където е уместно, и приобщаващи формати.

8. Оценка

Ефективността на комуникацията следва да се измерва чрез ключови показатели за ефективност (KPI).

Или може да се използва следната таблица: Стратегията следва да включва следните минимални елементи.

<u>Компонент</u>	<u>Препоръчително правило</u>	<u>Защо това е правилният минимален стандарт</u>
Мисия	Посочете, че съдебната власт комуникира, за да защити легитимността и независимостта си, да обясни конституционната си роля, да подобри общественото разбиране и да предостави достъпна информация за услугите.	Това съответства на настоящата рамка за върховенство на закона на ЕМСС и на публичните обосновки, използвани от Литва, Италия, Австрия, Португалия и Швеция.
Отговорност	Назначете централен отговорник за комуникацията, подкрепен от ръководството и правния отдел, със съдия-говорител и мрежа за контакти на ниво местен съд, където е необходимо.	Най-съгласуваните системи ясно назовават комуникационна служба, пресофис или медиен кабинет.
Канали	Отнасяйте се към уебсайта като към достоверен източник; използвайте бюлетини, RSS и социални канали като вторични механизми за разпространение, които сочат обратно към първичните материали.	Това е най-силно повтарящата се характеристика в Холандия, Швеция, Литва и Испания.
Редовни публикации	Публикувайте решения, материали от заседания, годишни отчети, статистика, често задавани въпроси, ръководства за услуги и обобщения на разбираем език по предвидим календар.	Предсказуемостта е по-скоро изграждаща доверие, отколкото извънредните свръхреакции с медиите и намалява риска от информационен вакуум.
Протокол за дела от висок обществен интерес	Предоставяйте информация за процеса, правилата за достъп, логистиката на заседанията и обясненията след вземане на решение относно публично достъпните материали; не коментирайте висящите дела по същество.	Това е в съответствие с обществените правила на Финландия, указанията за поведение в съдебните зали в Нидерландия и правно структурирания модел за взаимодействие между медиите и службите в Австрия.
Протокол за реакция при невярно отразяване и сплашване	Създайте екип за изясняване на факти при ескалация, сериозни атаки срещу репутацията на институциите, атаки срещу безопасността или достойнството на съдиите или дезинформация, засягаща висящи дела.	Материалите на ЕМСС и ООН показват, че мълчанието не винаги е неутрално, когато се случва сплашване или

<u>Компонент</u>	<u>Препоръчително правило</u>	<u>Защо това е правилният минимален стандарт</u>
		институционално делегитимиране.
Достъпност и приобщаване	Създавайте страници, съвместими с Указанията за достъпност на уеб-съдържанието (WCAG), добавяйте многоезично или лесно четимо основно съдържание, където е възможно, надписвайте аудиовизуалните материали и поддържайте канал за обратна връзка относно достъпността.	Испания и Швеция показват, че приобщаването е комуникационна стратегия, а не само задължение за техническо съответствие.
Управление на ИИ	Приемете матрица „разрешено/контролирано/забранено“; изисквайте одобрени инструменти, контрол на поверителността, регистриране и обучение за работа с изкуствен интелект.	Това вече се изисква или е силно подкрепено от Законодателният акт на ЕС за изкуствения интелект (Акт за ИИ), съдебната система на Обединеното кралство, Австралия и насоките на Съвета на Европа.
Оценка	Преглеждайте навременността на публикациите, времето за реакция на медиите, времето за корекции, заявките за достъпност, ползването на бюлетина, разбирането от страна на обществеността и завършването на обучението поне веднъж на тримесечие.	Украйна показва стойността на публичните показатели; други системи показват каналите, които са най-лесно измерими.

10. Изкуствен интелект в съдебната комуникация

Споделеният европейски и сравнителен урок е ясен: **комуникацията, подпомагана от ИИ, може да бъде полезна; автономният или непрозрачен ИИ в съдебното производство не е.** Актът за ИИ изрично класифицира системите с ИИ, използвани от съдебните органи за подпомагане в проучването и тълкуването на факти и право, както и за прилагането на правото към фактите, като **високорискови** системи съгласно Приложение III. Само това означава, че съдебните органи следва да изграждат своите политики за комуникация с ИИ с повишено внимание, документиране и управление от самото начало.

В същото време Актът на ЕС за ИИ не забранява всяко използване на ИИ. Той изисква управленска структура. Член 4 изисква доставчиците и внедрителите да осигурят достатъчно ниво на **грамотност в областта на ИИ** сред персонала и други лица, които работят с ИИ от тяхно име. Член 14 изисква човешки надзор, включително способност за разбиране на ограниченията; наблюдение на резултатите; избягване на прекомерно доверие и отмяна или спиране на системата. Член 12 изисква **автоматично** регистриране за високорискови системи, за да се подпомогне проследимостта и мониторинга. Член 27 изисква от публичните органи и някои други внедрители на високорискови системи да извършат **оценка на въздействието върху основните права** преди първата им употреба, а член 86 предоставя на засегнатите лица правото на **ясно и смислено обяснение** на ролята на определени високорискови системи с изкуствен интелект при решения, които ги засягат значително.

За екипите за съдебна комуникация най-безопасният използваем принцип е следният: ИИ е най-подходящ, когато задачата е **обратима, без авторство и се основава на вече публични материали**. Това означава, че ИИ може да бъде полезен за преобразуване на реч в текст на публично съдържание; превод на текстове, насочени към обществеността; проекти на често задавани въпроси (ЧЗВ); резюмета за медиен мониторинг; форматиране на бюлетини; резултати за достъпност, като например надписи или алтернативен текст, както и предварително обобщение на вече публикувани доклади или решения. Това са поддържащи функции. Те не заместват съдебните мотиви и остават обект на човешка проверка. Този подход е в съответствие с Хартата за ИИ на СЕРЕJ на Съвета на Европа, акцента на Рамковата конвенция за ИИ на Съвета на Европа върху съвместимите с правата надзор и гаранции, насоките на британската съдебна система от 2025 г. и сравнителните съдебни насоки, които отхвърлят делегирането на вземането на решения на ИИ.

За разлика от това, няколко употреби следва да се третират като **забранени** за съдилищата и съветите: използване на ИИ за изготвяне на мотиви за решения; преценка на доказателствата; оценка на достоверността; препоръчване на резултати, присъда или отговорност; качване на поверителни материали по делото в публични системи с ИИ. В насоките на британската съдебна система от 2025 г. се подчертава, че всяко използване на изкуствен интелект трябва да защитава интегритета на правораздаването и се предупреждава да не се използва непублична информация в публични инструменти. Обяснителната бележка към практиката на Федералния съд на Австралия от 2026 г. отива по-далеч, като изисква деклариране, когато изкуствен интелект се използва за обобщаване или анализ на информация, на която се позовава свидетел или за създаване на генерирана от изкуствен интелект мултимедия, представена на съда, като предупреждава да не се въвежда поверителна, забранена, привилегирована или лична информация в общодостъпни инструменти с генеративен изкуствен интелект.

- По-специално за комуникационните функции, политиката от три части е най-защитима:

<u>Категория с изкуствен интелект</u>	<u>Практически примери</u>	<u>Правило за управление</u>
Разрешено в одобрени среди	Превод на публични страници, субтитриране, преобразуване в текст на публични речи, обобщаване на вече публикувани годишни доклади или решения, мониторинг на медиите, изготвяне на ЧЗВ, форматиране на медийни резюмета.	Човешката проверка остава задължителна; резултатите трябва да са без авторство; публичните версии трябва да водят до препратка към първоизточника.
Допуска се само при засилен контрол	Вътрешни информационни бележки, многоезично опростяване на публикувани решения, преобразувания за достъпност, анализи или наблюдение на настройките въз основа на законосъобразни и пропорционални данни.	Използвайте само одобрени инструменти; водете лог файлове; провеждайте контрол над поверителността/сигурността; ако инструментът е с висок риск или засяга права, прилагайте изискванията за надзор, проследимост и оценка на въздействието съгласно Актът за ИИ.
Забранено	Изготвяне на мотивите на	Няма делегиране на правомощия за

<u>Категория с изкуствен интелект</u>	<u>Практически примери</u>	<u>Правило за управление</u>
	съдиите, преценка на доказателствата, анализ на достоверността, препоръки за резултати или въвеждане на секретна/класифицирана информация по делата в публични инструменти с ИИ	преценка; няма поверителни данни в публичните системи; деклариране на информация се изисква, когато изкуственият интелект съществено влияе върху доказателства или материали, предявени пред съда.

Практическото значение за 2025/2026 г. е, че **изкуственият интелект в съдебната комуникация трябва да се разглежда като инструмент за подкрепа при строго управление**, а не като иноваторски наратив сам по себе си. За комуникационните звена най-стойностната цел в областта на изкуствения интелект вероятно ще бъде **грамотността в областта на изкуствения интелект, достъпността, многоезичното публикуване, сигурната структурирана работния процес и възможността за одит**, а не експериментирането с генеративни системи, насочени към обществеността, върху съдържание на дела в ход.

Групата идентифицира значителен потенциал за изкуствен интелект, но само при строги предпазни мерки.

Възможни приложения:

- обобщаване на публични материали;
- изготвяне на нечувствителни административни текстове;
- превод на публична информация;
- подобряване на достъпността;
- наблюдение на медийни наративи;
- откриване на тенденции в дезинформацията;
- подкрепа на комуникационни анализи;
- подготовка на първични проекти на ЧЗВ или образователни материали.

Забранени или високорискови приложения:

- автономно вземане на решения;
- изготвяне на съдебни мотиви без човешки контрол;
- преценка на доказателства или достоверност;
- изготвяне на официални изявления без проверка;
- използване на поверителни данни по дела в публични инструменти с изкуствен интелект.

Принципи за използване на ИИ:

- човешкият надзор е задължителен;
- съдиите и съдилищата носят пълна отговорност;
- резултатите трябва да бъдат проверени;
- поверителните данни не трябва да се въвеждат в публични инструменти с изкуствен интелект;
- използването на ИИ трябва да се регистрира, когато е уместно;
- персоналът трябва да премине обучение за грамотност в областта на ИИ;
- ИИ трябва да подкрепя, а не да замества съдебната комуникация.

11. Обучение и практически обмен на практики

Групата е натрупала опит и следователно препоръчва организирането на практически обмени за служители по връзки с обществеността, съдии за връзка с традиционните медии и говорители на съдилища.

Обучението следва да обхваща:

- взаимодействие с медиите;
- кризисна комуникация;
- справяне с враждебни интервюта;
- наблюдение на социалните медии;
- писане на разбираем език;
- комуникация по дела с висок обществен интерес;
- реакция при дезинформация;
- грамотност в областта на изкуствения интелект и комуникация, подпомагана от изкуствен интелект;
- етични и правни граници;
- защита на съдебната независимост.

Препоръчителни формати:

- семинари;
- симулации;
- партньорска проверка на прессъобщения;
- учения за реагиране при кризи;

- обмен между съвети със опитни комуникационни системи и такива, които разработват нови рамки;
- споделени шаблони и контролни списъци.

12. Окончателно заключение

Групата за диалог заключи, че комуникацията вече е основна функция на съвременното съдебно управление. Тя защитава съдебната независимост, укрепва прозрачността, подкрепя общественото разбиране и помага за предотвратяване на подкопаването на доверието чрез дезинформация. Централната нормативна препоръка е също толкова ясна: **съдебната власт трябва да комуникира по-институционално, по-достъпно и по-предсказуемо, но не и по-политически**. Целта не е управление на репутацията в търговски смисъл. Тя е защита на независимостта, обяснение на съдебната роля, законова прозрачност, опровергаване на откровени лъжи и поддържане на общественото доверие чрез разбираема и проверима информация.

Съдебната власт не следва да се стреми да се конкурира с медиите, нито трябва да отговаря на всяка критика. Тя трябва да избягва да влиза в медийна битка на всяка цена. Тя обаче трябва да може да действа като ясен, надежден и навременен институционален глас, когато съдебната независимост, гаранциите за справедлив процес или общественото доверие са изложени на риск.

Препоръчителният модел следователно е: **прозрачна, ориентирана към уебсайта, професионално управлявана, достъпна, измерима, готова за кризи и етично контролирана комуникация, подкрепена от внимателно използване на изкуствен интелект и непрекъснат обмен на най-добри практики**.

С това работата на групата приключва и координаторите желаят да изразят своята благодарност към всички членове за тяхната ангажираност, душевна щедрост, интелектуална откритост и постоянен принос през целия този двугодишен тематичен диалог. Обменът беше последователно задълбочен, колегиален и обогатяващ, като се създаде ценно пространство за взаимно опознаване, сравнителен анализ и развитие на споделено разбирателство между различните съдебни традиции и опит. Координаторите също така желаят да изразят искрената си благодарност към Офиса на ЕМСС за непрекъснатата подкрепа, професионализъм и съдействие през цялата работа на групата.